

Felhívás

Az ukrajnai konfliktusban érintett nők, lányok és marginalizált csoportok szexuális és reprodukív egészsége és jogai

Alulírott helyi és nemzetközi szinten Magyarországon, Moldovában, Lengyelországban, Romániában, Szlovákiában és Ukrajnában működő, nőjogi, emberi jogi és szexuális és reprodukív egészséggel és jogokkal foglalkozó szervezetek, felszólítjuk a döntéshozókat Európa-szerte és a szélesebb nemzetközi szcénában gyors, hatékony és összehangolt cselekvésre az ukrajnai konfliktusban érintett nők, lányok, és egyéb marginalizált csoportok szexuális és reprodukív egészségügyi szükségleteinek kezelése érdekében.

Ukrajna megszállása az Orosz Föderáció által pusztító következményekkel jár az ukrán népesség számára. Elítéljük az Orosz Föderáció által széles körben elkövetett atrocitásokat, az emberi jogi sérelmeket és a civil lakosság és polgári infrastruktúra elleni támadásokat, és szolidaritásunkat fejezzük ki Ukrajna népével.

A megszállás különösen súlyosan érinti a nőket, lányokat és egyéb marginalizált csoportokat Ukrajnában, és veszélyezteti a szexuális és reprodukív egészségüket és jogaikat.¹ A civil lakosságra és polgári infrastruktúrára mért katonai támadások, beleértve a szülészeti kórházakat és egyéb egészségügyi intézményeket, nők és gyerekek halálát és súlyos sérüléseit okozta Ukrajnában, várandós nőket és újszülött csecsemőket is beleértve.² A csecsemő- és gyermekágyi halálozások és megbetegedések kockázatának gyors ütemű növekedése várható a következő hónapokban.³ Ukrajna azon területein, amelyeket súlyos támadások érnek, az egészségügyi rendszer összeomlóban van és az alapvető egészségügyi

szolgáltatásokhoz való hozzáférés, beleértve a szexuális és reprodukív egészségügyi szolgáltatásokat, drasztikusan lecsökkent, illetve mindezek súlyosan veszélyeztetettek az ország egyéb területein.⁴ A háború miatt a nemi alapú erőszak veszélye gyors ütemben növekszik Ukrajnában, beleértve a szexuális erőszakot, illetve a kizsákmányolás kockázata is súlyosbodik, beleértve a szexuális célú kizsákmányolást és az emberkereskedelmet.⁵

Immár több, mint 1,8 millió az országon belül lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek, és több, mint 3 millió a menekültek száma, túlnyomórészt nők és gyerekek, akik menekülnek otthonaikból és elhagyják Ukrajnát.⁶ Ki vannak téve a nemi alapú erőszak növekvő kockázatának, beleértve a szexuális erőszakot, és a szexuális és reprodukív egészségük és jogaik is veszélyben vannak.

Magyarországon, Lengyelországban, Romániában és Szlovákiában szexuális és reprodukív egészségügyre és

jogokra vonatkozó, már meglévő jogi és szakpolitikai korlátozások egész sora, illetve költségvetési korlátok egyaránt súlyos mértékben akadályozzák az Ukrajnából menekülők sürgős és alapvető szexuális és reprodukív egészségügyi ellátását.⁷ Ezen akadályok hátráltatják a hozzáférést különösen a sürgősségi fogamzásgátláshoz és egyéb fogamzásgátlási módszerekhez, az abortuszellátáshoz, beleértve a gyógyszeres abortuszt, a várandósgondozáshoz, az expozíció utáni profilaxishoz és a szexuális úton terjedő betegségek kezeléséhez. Ennek eredményeképpen a krízishelyzetekben alkalmazandó Szexuális és Reprodukív Egészségügyi Minimális Kezdeti Szolgáltatás Csomag (MISP for SRH)⁸ számos esetben nincs maradéktalanul biztosítva Magyarországon, Lengyelországban, Romániában és Szlovákiában. Menekültek bizonyos csoportjai számára, beleértve a roma nőket, az afrikai nőket és az afrikai származású nőket, a

szexuális és reprodukív egészségügyi és jogi visszaélések kockázatát tovább fokozza a rasszizmus és a diszkrimináció egyéb formái. Magyarországon, Lengyelországban, Romániában és Szlovákiában a helyi szexuális és reprodukív egészséggel és jogokkal foglalkozó, nemi egyenlőségért küzdő, illetve nőjogi szervezetek és emberi jogi jogvédők meg vannak szólítva, hogy frontvonalbeli támogatást nyújtsanak a szexuális és reprodukív egészségügyi szolgáltatásokra rászoruló lányoknak és nőknek. Ezen szervezetek közül sokan rendkívüli kihívásokkal terhelt környezetben és igen korlátozott pénzügyi és humán erőforrásokkal működnek.

A jelentős mennyiségű szilárd pénzügyi támogatás, a politikai akarat és a szakpolitikai iránymutatás most elengedhetetlen ezen aggályok kezeléséhez.

Felszólítjuk az Európai Uniót, a támogató kormányokat és a szélesebb nemzetközi közösséget, hogy:

- › Biztosítsák, hogy minden humanitárius intézkedési terv, finanszírozás és segítségnyújtás tiszteletben tartja és előtérbe helyezi az emberi jogokat és a nők, lányok és marginalizált csoportok szexuális és reprodukív egészségét és jogait Ukrajnában, a tranzitországokban és a menekülteket befogadó országokban, beleértve az Európai Uniót.
- › Biztosítsák, hogy az Ukrajnába, a tranzitországokba és a menekülteket befogadó országokba érkező humanitárius szállítmányok megfelelő számú intézményközi reprodukív egészségügyi csomagot tartalmaznak, beleértve az alapvető szexuális és reprodukív egészségügyi termékek és gyógyszerek teljes körét. A csomagoknak tartalmazniuk kell sürgősségi fogamzásgátló eszközöket, fogamzásgátló termékeket és gyógyszereket, menstruációs higiéniai termékeket, szoptatást segítő termékeket, csecsemőtápszereket és szülés utáni ellátást segítő termékeket, expozíció utáni profilaxist, illetve mifepristone-t és misoprostolt gyógyszeres abortuszhoz. Rendkívül fontos a megfelelő mennyiségű retrovírusellenes kezelés biztosítása a HIV fertőzött személyek számára, a hormonális kezelés a transz emberek számára, és a széles körben elérhető klinikai, pszichoszociális és egyéb támogatás biztosítása szexuális erőszak túlélői számára.

- › Ajánljanak fel azonnali politikai támogatást, iránymutatást és technikai segítséget Magyarország, Lengyelország, Románia és Szlovákia kormányainak, hogy elősegítsék a szexuális és reprodukzív egészségügyi ellátást gátló jogi és szakpolitikai akadályok eltávolítását.
- › Sürgősen segítsenek elő határokon átívelő hozzáférést a szexuális és reprodukzív egészségügyi ellátáshoz a nemzeti jogi akadályok és súlyos korlátozások leküzdése érdekében a tranzitországokban és a befogadó országokban, ahol szükséges. Tegyenek gyors és hatékony lépéseket különösképpen a gyógyszeres abortuszhoz való azonnali hozzáférés elősegítése érdekében az érintett lakosság számára a határokon átívelő és távorvoslási segítségnyújtás támogatásával.
- › Biztosítsanak gyors, közvetlen politikai és pénzügyi támogatást a nemek közötti egyenlőség, a szexuális és reprodukzív egészségüggyel és jogokkal foglalkozó, és a nőjogi szervezetek számára, akik frontvonalbeli támogatást nyújtanak a menekültek számára a tranzitországokban és a befogadó országokban, illetve a lakosság számára Ukrajnában, beleértve az országon belüli menekülteket. Biztosítsák, hogy a pénzügyi támogatás elérje a helyi szervezeteket, amelyek jogi és egészségügyi segítséget nyújtanak nőknek, lányoknak és marginalizált csoportoknak. Ellenőrizzék, hogy a pénzügyi támogatást nem kapják meg szexuális és reprodukzív jogokat ellenző és egyenlőségellenes szervezetek és szereplők Magyarországon, Moldovában, Lengyelországban, Romániában, Szlovákiában és Ukrajnában.
- › Biztosítsák, hogy minden háborús bűnökkel, emberiségellenes bűntettekkel és egyéb, nemzetközi emberi jogi és büntetőjogi törvényeket sértő visszaélésekkel kapcsolatos nyomozás, beleértve a Nemzetközi Büntetőbíróság és az Emberi Jogi Tanács⁹ által felállított független nemzetközi vizsgálóbizottság ügyészi vizsgálatát, teljes mértékben kitér ezen bűnök nemi és interszekcionális dimenzióira.

Felszólítjuk Magyarországot, Moldovát, Lengyelországot, Romániát és Szlovákiát kormányait, hogy:

- › Biztosítsák a minőségi szexuális és reprodukzív egészségügyi ellátást, az ivóvíz, a szennyvízelvezetési és higiéniai szolgáltatások elérhetőségét az Ukrajnából menekülőkhöz számára megkülönböztetés nélkül. E célból biztosítsanak sürgős pénzügyi támogatást a nemi egyenlőséggel, szexuális és reprodukzív egészségüggyel és jogokkal, illetve nőjogokkal foglalkozó szervezetek számára, akik frontvonalbeli védelmet, támogatást és jogi segítséget nyújtanak az Ukrajnából menekülőkhöz számára, és biztosítsák, hogy ez a támogatás tartalmazza a menstruációs higiéniai termékek, sürgősségi fogamzásgátlás és egyéb fogamzásgátlási módszerek, illetve az abortuszellátás fedezését is.

- › Tegyenek közzé szakpolitikai iránymutatást, amely világossá teszi, hogy a szexuális és reprodukzív egészségügyi szolgáltatásokat, beleértve a sürgősségi fogamzásgátlást, egyéb fogamzásgátlást és abortuszellátást, az anyákat érintő ellátás minden formáját, beleértve a várandósgondozást, ingyenesen kell biztosítani, illetve hogy az Ukrajnából menekülők számára biztosított kezeléseikért az egészségügyi szolgáltatók költségeit teljes mértékben megtérítik ezen szabályozások értelmében.
- › Biztosítsák, hogy a sürgősségi fogamzásgátláshoz vény nélkül, ingyenesen és várakoztatás nélkül hozzáférjenek az Ukrajnából menekülők, beleértve a sürgősségi fogamzásgátlással kapcsolatos nemzeti szabályozások módosítását a nemzetközi és regionális jogyorkorlatoknak és EU irányelveknek megfelelően.
- › Biztosítsák, hogy a korai várandósság alatti gyógyszeres abortusz legális és hozzáférhető az Ukrajnából menekülők számára, beleértve az abortuszellátást korlátozó akadályok eltávolítását és a nemzeti szabályozások módosítását a WHO abortuszról szóló irányelveinek megfelelően.
- › Tegyenek hatékony lépéseket a nemi alapú erőszak megelőzése érdekében, beleértve a szexuális erőszakot, illetve a szexuális kizsákmányolás céljából végzett emberkereskedelem megelőzése érdekében, különösen a határátkelőkön és főbb tranzitútvonalakon. Biztosítsanak ingyenes hozzáférést átfogó orvosi kezelésekhöz, pszichoszociális és egyéb támogatásokhoz az Ukrajnából menekülő szexuális és nemi alapú erőszakot túlélők számára, és joghatóságon belül minden nemi alapú erőszakkal kapcsolatos incidens és fenyegetés tekintetében végezzenek hatékony emberi jogi vizsgálatokat. Ezeknek tartalmazniuk kell minden nőjogi jogvédők elleni, szexuális és reprodukzív egészségügyi szakdolgozók elleni és menekült lakosság elleni erőszakos fenyegetés és gyűlöletbeszéd hatékony kivizsgálását.

Aláírók

Berliński Kongres Kobiet, Poland
Centrum Praw Kobiet, Poland
DziewuCHy Szwajcaria, Poland
Dziewuchy Berlin, Poland
Dziewuchy Szczecin, Poland
Democracy is OK, Poland
Droga Kobiet, Poland
Era Kobiet Koszalin, Poland
Era Dialogu Koszalin, Poland
Elles Sans Frontières Bruksela, Poland
Femini Berlin Polska
Fundacja Cicha Tęcza, Poland
Fundacja im. Izabeli Jarugi – Nowackiej, Poland
Fundacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny (Federa), Poland
Fundacja na rzecz Równości i Emancypacji STER, Poland
Fundacja Feminoteka, Poland
Fundacja Trans-Fuzja, Poland
Grupa Ponton, Poland
Inicjatywa Kobiety Piaseczno, Poland
Instytut Spraw Społecznych, Poland
International Council of Polish Women+, Poland
Kobiocy Słupsk, Poland
Lambda Warszawa, Poland
Łódzkie Dziewuchy Dziewuchom, Poland
Manifa Bydgoska, Poland
Manifest Wolnej Polki, Poland
NIC O NAS BEZ NAS. Ruch kobiecy Gliwice, Pyskowice, Poland
Ogólnopolski Strajk Kobiet, Poland

Pro femina, Poland
Prowincja Równości, Poland
Regionalny Kongres Kobiet w Szczecinie, Poland
Różowa Skrzyneczka, Poland
Stowarzyszenie Dolnośląski Kongres Kobiet, Poland
Stowarzyszenie Klucz, Poland
Stowarzyszenie Kobieta na PLUS!, Poland
Stowarzyszenie Kongres Kobiet, Poland
Stowarzyszenie Stan Równości, Poland
Stowarzyszenie Wszechnicy Oświeceniowo – Racjonalistycznej, Poland
Trójmiejska Akcja Kobieta, Poland
ACCEPT Association, Romania
Asociatia E-Romnja, Romania
Asociatia FRONT, Romania
Asociația Identity.Education, Romania
Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen - A.L.E.G., Romania
Asociatia Plural, Romania
Asociația SENS POZITIV, Romania
Asociatia SEXUL vs BARZA, Romania
Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice (ECPI), Romania
Centrul de Actiune pentru Egalitate și Drepturile Omului (ACTEDO), Romania
Centrul FILIA, Romania
Centrul Parteneriat pentru Egalitate, Romania
League for the Defence of Human Rights (LADO), Romania
Mame pentru Mame, Romania
Societatea de Analize Feministe AnA, Romania
Societatea de Educatie Contraceptiva si Sexuala (SECS), Romania
Tineri pentru Tineri, Romania
ALEJ poradenské centrum, Slovakia
Amnesty International Slovensko, Slovakia

Centrum pre filantropiu, Slovakia
ETHOS, Slovakia
Feministická organizácia ASPEKT, Slovakia
Inštitút ľudských práv, o.z., Slovakia
Liga za ľudské práva, o.z., Slovakia
Možnosť voľby, Slovakia
MyMamy, o.z., Slovakia
Nebudeme ticho!, Slovakia
Nadácia Ekopolis, Slovakia
Nadácia otvorenej spoločnosti Bratislava, Slovakia
Občan, demokracia a zodpovednosť, Slovakia
OLYMP, o.z., Slovakia
OZ Bez sexizmu, Slovakia
OZ HANA, Slovakia
o.z. ŽENA V TIESNI, Slovakia
Poradňa pre občianske a ľudské práva, Slovakia
Projekt Neon, Slovakia
Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Slovakia
Spoločnosť pre plánované rodičovstvo, Slovakia
Ženská loby Slovenska, Slovakia
Center for Civil Liberties, Ukraine
Center “Women’s Perspectives”, Ukraine
Vinnytsia NGO “Informational and educational center “VIS””, Ukraine
EMMA Association, Hungary
Hungarian Civil Liberties Union, Hungary
NANE Association, Hungary
PATENT Association (Association of People Opposing Patriarchy), Hungary
Reproductive Health Training Center, Moldova
Amnesty International
ASTRA Network

Center for Reproductive Rights
European Consortium for Emergency Contraception
Fòs Feminista
International Federation for Human Rights (FIDH)
International Planned Parenthood Federation (IPPF)
Ipas
Médecins du Monde International
Women's Link Worldwide

-
- ¹ [In Focus: War in Ukraine is a crisis for women and girls, UN Women, 2022. március 10.; UNFPA Press Conference, 2022. március 10.](#)
- ² [WHO, UNFPA and UNICEF Statement, Stop Attacks on Health Care in Ukraine, 2022. március 13.](#)
- ³ [Ukraine: Conflict compounds the vulnerabilities of women and girls as humanitarian needs spiral | United Nations Population Fund \(unfpa.org\); Ukraine crisis increases risk of trafficking, exploitation and maternal deaths, CARE warns - Ukraine | ReliefWeb.](#)
- ⁴ [UNFPA Press Conference, 2022. március 10.](#)
- ⁵ Ibid.
- ⁶ [Situation Ukraine Refugee Situation \(unhcr.org\)](#)
- ⁷ Lásd, pl., [European Contraception Atlas, European Parliamentary Forum, 2022; European Abortion Laws, Center for Reproductive Rights, 2020; European Abortion Atlas, European Parliamentary Forum, 2021; The World's Abortion Laws - Center for Reproductive Rights; Perilous Pregnancies: Health Care for Undocumented Migrant Women in the EU \(2020\), Center for Reproductive Rights.](#)
- ⁸ A MISP for SRH a minimális, létfontosságú szexuális és reprodukív egészségügyi szükségleteket jelenti, amelyeket a humanitárius intézkedéseknek kezelniük kell vészhelyzet esetén. [Minimum Initial Service Package \(MISP\) Resources, Inter-Agency Working Group on Reproductive Health in Crises \(iawg.net\).](#)
- ⁹ [Human Rights Council Resolution A/HRC/RES/49/1 on the 'Situation of human rights in Ukraine stemming from the Russian aggression', 2022. március 4.](#)